

Za kmeta je in ostane glavno načelo v gospodarstvu: izdatki se manjšajo z zmanjšanjem dohodkov, izdatki se večajo z večanjem dohodkov.

To načelo seveda ni izostalo brez slabih posledic za kmetovo življenje in gospodarstvo. Toda, ker učinkovite pomoči od nikoder ni bilo, je moralo obveljati. Mnogim kmetom je rešilo zemljo in gospodarstvo pred popolno propastjo. Primera dohodkov in izdatkov za leti 1934 in 1940 (številke so zaokrožene radi lažjega pregleda), kažeta torej, da se položaj kmeta v letu 1940 kljub porastu cen kmetским pridelkom ni spremenil in ne zboljšal. V dokaz tej trditvi naj tudi služi statistika, ki jo je objavil dnevnik »Jutro« 24. XII. 1940, ki kaže, da so se zvišale cene predmetom, ki jih kmet kupuje, za 53%, prav v enakem odstotku, torej le za 53% so se pa tudi zvišale cene predmetom, ki jih kmet prodaja.

V letih gospodarske stiske je živel naš kmet zelo slabo. Hrana je bila lahka, obleka slaba, otroci so morali hoditi bosih od mrzle spomladi do pozne jeseni, zlasti velja to za družine na majhnih posestvih. Tam, kjer je bil dolg na posestvu, so bile razmere še hujše, toda statistike o odplačevanju znižanih kmetских dolgov nam kažejo, da slovenski kmet, izmed vseh kmetov v državi, najbolj redno odplačuje letne anuitete. To je samo nadaljnji dokaz, da je naš kmet izredno trdoživ in prenese najtežja bremena.

V.

Če sedaj zberemo vse ugotovitve, nam preostaja še drugo vprašanje: Ali ni poleg pomanjkljivo urejenega kmetского obrata in nepravilno vodene kmetского-gospodarske politike, vendarle glavni krivec za stanje, ki vlada v kmetском gospodarstvu, sedanji gospodarski red? Danes se vrši borba za bodočo oblast v svetu med dvema sistemoma, ki pa sta po značaju zastopnika velekapitalistične gospodarske ureditve sveta. Borba, ki jo vodi evropski severozapad s pomočjo novega sveta, nam je sicer trenutno simpatičnejša, ker borba teh dveh faktorjev proti ostalima v toliko ne ograža naše narodne samobitnosti (tudi v primeru njune zmage ne), toda kljub temu nastaja nadaljnje vprašanje: Ali bo pomenila zmaga katerega koli izmed vojujočih taborov bistveno spremembo položaja, v katerem se že dolgo časa nahaja slovenski in z njim hrvaški, srbski in bolgarski kmet? Odgovor na to vprašanje zahteva temeljit mednarodni politični in gospodarski pregled, kar pa presega okvir tega informativnega članka.

GLASBENA KULTURA ZSSR

B. GORODINSKIJ — R. BOR

Veliki Gluck je nekoč zapisal: »Glasba mora veljati za vse narode enako, da uniči smešno razliko med ‚glasbami‘ raznih narodov.« Ta trditev je resnična le v svojem prvem delu. Razlika med glasbenimi kulturami narodov nam ni »smešna«. Prav tako zakonita je kakor različnost jezikov, toda zato ne ovira glasbenih odnosov med narodi.

Za osnovo v razvoju naše glasbene kulture služi splošno načelo razvoja vse naše kulture, nacionalne po obliki in socialistične po vsebini.

Našo glasbeno umetnost bi lahko prikazali v obliki velikanskega glasbenega ansambla ali zbora, v katerem ima vsakteri izmed narodov ZSSR svoj neodvisni glas. Glasovi tega v zgodovini še nikoli prej znanega glasbenega ansambla ustvarjajo z medsebojnim prelivanjem kulturo izredne moči.

V Moskvi se periodično vrše dekade — pregledi umetnosti raznih narodov Zveze; izpreminjajo se neprestano v veličastne politične praznike in prikazujejo umetniške uspehe posameznih narodov. V zadnjih letih so se vršile dekade ukrajinske, uzbeške, kozaške, gruzinske, azerbejdžanske, kirgiške, armenske, beloruske in burjatskomongolske umetnosti. V vseh zveznih republikah so že imeli dekade klasične in sodobne glasbe. Pripravljajo dekado tadžiške umetnosti.

Pomen teh dekad za razvoj naše umetnosti je resnično velikanski. Lahko trdimo, da vsaka izmed njih obogati glasbo z dragocenimi estetskimi odkritji in zapusti globoko sled v vsem nadaljnjem razvoju glasbene kulture. Dekade nacionalne umetnosti so postale trdna sestavina v ukoreninjeni tradiciji sovjetskega umetniškega življenja.

Že same priprave za dekado so mogočna izpodbuda za hiter in uspešen razvoj umetnosti posamezne republike. Te vselej dolgotrajne in skrbne priprave mobilizirajo vse ustvarjajoče sile naroda, vzbujajo splošno zanimanje za umetnost, postajajo del vsega javnega življenja v republiki.

Pomen dekade nacionalne umetnosti ni le v prikazovanju umetniških uspehov, marveč tudi v tem, da daje nekakšen obračun o vsem velikanskem ustvarjalnem prizadevanju naroda. Uspeh nacionalnih skladateljev, pevcev, igralcev, dramaturgov, umetnikov, glasbenikov, instrumentalistov celih gledališč in filharmonij je obenem splošen uspeh vse nacionalne umetnosti. Na teh prireditvah razglase nove, krasne umetniške nagrade; po že vpeljanem lepem običaju nagradi sovjetska vlada udeležence, ki so na dekadi dosegli najboljše uspehe, z redi in medaljami ZSSR ter s častnimi nazivi. Najvišji častni naziv za našega umetnika je naziv »narodni umetnik ZSSR«.

Bogastvo in raznolikost oblik in smeri glasbene umetnosti v Sovjetski zvezi sta nenavadna; vsak poklicni umetnik ali pa glasbeni amater ima neomejeno možnost, seznaniti se skoraj z vsemi glasbenimi oblikami in vrstami, kar jih je na svetu in naj so na kateri koli razvojni stopnji. Naši goslači David Ojstrah, Marina Kozolupova, Boris Goljdštejn, Mihail Fihtengoljc zmagujejo na mednarodnih goslaških koncertih, izvajajoč najtežje stvari na dragocenih Stradivarijevih, Guarnerijevih in Amatijevih goslih, ki so jih prejeli iz državne zbirke; na daljnem Čukotskem polotoku pri Čukčih (Luoravetlanih) pa še vedno zveni starinski »labod« — loku podoben instrument na eno struno. Simfonije Šostakoviča, Mjaskovskega, Prokofjeva, Šaporina, mladih skladateljev Hačaturjana, Muradele in mnogih drugih izvajajo po vsem svetu in jih sprejemajo z navdušenjem; še sedaj zveni prastara monotonija v glasbi severnih narodov — Nencev in Evenkov, pentatonika burjatskih Mongolov, starodavna melodija Jakutov in v pevski umetnosti edinstven fenomen »petja v grlu« Ojrotov (dvoglasno petje, pri katerem nižji, basovski zvok spominja na orgle, a višji, žvižgajoči glas izvaja težje figuracije). V sovjetski Moldaviji se je mogoče seznaniti z najčistejšimi romanskimi glasbenimi oblikami, v Tadžikistanu — s klasičnimi iranskimi, a nekeje v predgorjih Pamira z indijskimi in arabskimi napevi. Kitajska glasba je

v Sovjetski zvezi zastopana v ustvarjanju dunganskega naroda, ki prebiva v Kirgiziji. Baskiškemu »Sorriko« sorodna glasba se razlega v gorah Osetije. Visoki primeri falsetne kolorature tirolskih jodlarjev so zelo običajni v zgornjih predelih Gruzije (ki jih nazivajo »Krimančuli«).

V karelofinski SSR, v Petrozavodsku, Kemi, Kandalakšu, pri javnih gradnjah in v tovarnah, v ribiških naseljih ob bregovih Belega morja se glase starodavne pesmi »Kalevale« ob zvokih nacionalnega instrumenta — kantele (guslam ali citram podobno godalo). Zvok kantele je nekoliko melanholičen, nekako sličen zvoku, ki ga daje instrument saga, vendar zelo prijetne barve. Obstajajo ansambli kantelistov in celo že celi orkestri, za katere pišejo karelski skladatelji posebno glasbo.

V prestolnici tatarske ZSSR, v Kazanju, lahko slišimo prve tatarske opere, na primer opero mladega skladatelja Žiganova »Kačkyn« (Ubežnik) z vsebino iz časov kmečkega upora Emeljana Pugačeva. Opera v tatarskem jeziku, delo tatarskega skladatelja na osnovi tatarskega glasbenega folklorja, je dejstvo, ki si ga absolutno ne moremo zamisliti v razmerah carske Rusije.

Narodi, ki prebivajo v Sovjetski zvezi, imajo možnost, svobodno in harmonično razvijati vse strani svojega nacionalnega genija. Prej nego v četrto stoletja je kultura narodov Sovjetske zveze napredovala za cela stoletja.

Baku — prestolnica sovjetskega Azerbejdžana, obdana z znamenito petrolejsko industrijo, je središče ene izmed najpomembnejših glasbenih kultur Vzhoda. Pred vrati arabskoiranske civilizacije je azerbejdžanski narod ustvaril svojo čudovito poezijo in glasbo, ki v marsičem kaže vpliv Irancev in Arabcev, a je po tipu popolnoma samostojna.

Težko si je predstavljati večje ljubitelje glasbe nego so Azerbejdžanci. V njihovih vaseh in mestih neprestano zveni tar, prelepi instrument na ubiranje, da, najpopolnejši od vseh lutenj, kar jih danes poznamo, udarja boben, ki spremlja plese, poje zurna (neke vrste instrument na strune). Skoraj vsak Azerbejdžanec zna igrati na tar ali na saze (velika lutnja, ki je po zunanosti podobna mandolini) in redko srečaš koga, ki ne bi znal peti.

Z nastopom sovjetske oblasti se je začela doba sijajnega razmaha azerbejdžanske glasbene kulture. Ustanovljeno je bilo azerbejdžansko glasbeno gledališče z lastnim nacionalnim repertoarjem, z velikim simfoničnim orkestrom, s sijajnimi pevci-solisti, z odličnim zborom in baletom. V repertoarju gledališča je že več azerbejdžanskih oper. »Kerogly« — opero prvega pomembnega azerbejdžanskega skladatelja Uzeira Gadžibekova, »Nargiz« — delo nadarjenega, že umrlega skladatelja Musljuma Magomajeva, in »Šahsenem« — azerbejdžansko opero, ki jo je napisal znani ruski skladatelj R. Glier, so uprizarjali v Moskvi na dekadi azerbejdžanske umetnosti leta 1937. Dovršena, močna in čudovito sveža glasba teh oper je imela velikanski uspeh.

Hkrati z ustanavljanjem simfoničnih orkestrrov naglo raste v Azerbejdžanu število orkestrrov z narodnimi instrumenti. Sestavljeni so iz že omenjenih tarov, kemanč, zurn (vrsta stožčaste oboe z zelo močnim, presunjajočim zvokom), jastybalabana (nekakšna cilindrista oboa z mehkejšim in nežnejšim glasom) in tudi iz tolkal: azerbejdžanskega bobna, nahara (cilindrast boben), gašanahara, ali dumbul (majhne dvojnate litavre-bobenčkov s kožno membrano in trupom iz žgane gline). Zvočnost teh narodnih orkestrrov je zelo različna in barvita, repertoar nenavadno bogat, ker obsega vso folklorno glasbo, neštivilno obdelav in mnogo novih, nalašč zanje napisanih skladb.

Velikansko in zasluženost priljubljenost v vsej Zvezi uživa azerbejdžanski pevec Bjulj-Bjulj, ki je edinstven mojster v nacionalnem načinu petja in se je šolal na stroške naše vlade v Italiji. Njegov pravi priimek je Mamedov, toda ljudstvo mu je iz navdušenja za njegov glas (visoki lirični tenor) in mojstrskega petja dalo ime Bjulj-Bjulj, kar je po naše slavec. To ime se ga je prijelo in je postalo umetnikovo poklicno ime.

Umetnica Ševket Hanum Mamedova je izvrstna pevka in igralka, ki z enakim uspehom nastopa v partijah azerbejdžanskega, ruskega in tujega repertoarja. Ševket Hanum, prva Azerbejdžanka na opernih deskah, je pomembna javna delavka republike. V zadnjem času se je pojavila cela vrsta mladih pevk — Azerbejdžank, izmed katerih naj omenimo Fatjmo Gjandžinsko (mezzo-sopran), čudovito karakterno igralko Agigat Rzajevo, Sono Mustafajevo, Soltanet Kulijevo itd.

Obenem z razvojem opere se je razcvetel tudi azerbejdžanski balet.

Povedati moramo, da je v Azerbejdžanu in v sosedni Gruziji ohranjena starodavna in zelo visoka plesna kultura. Sijajna, prirojena sposobnost za nazorno prikazovanje je odlika Azerbejdžancev in Gruzincev. Klasični ples na prstih se na primer ni pojavil v Gruziji kot nekaj novega. Že od davnih časov plešejo Gruzinci na prstih in to daje njihovemu plesu posebno lahkotnost in ljubkost.

Gruzija, ki je navdahnila s prelepo glasbo svojih napevov velike ruske skladatelje od Glinke do Balakireva in od Borodina do Čajkovskega, je krasna dežela, dežela, ki ji ni enake.

Narava Gruzije je napojena s poezijo. Gruzinskih plesov in pesmi je brez števila. Za razliko od sosednega Azerbejdžana najdeš v Gruziji pravo polifonijo. Tu ljubijo zborovsko petje in mnogoglasna glasba je v Gruziji razširjena bolj nego v kateri koli drugi deželi.

Gruzinska polifonija ima svojo zelo prastaro in zamotano tradicijo, ki je zvezana še nekoliko z bizantinsko-grškim vplivom (večinoma po notni pisavi v starinskih gruzinskih pesmih). Starogruzinska notna pisava je znana tudi na zapadu. Njeni raziskovalci so Francozi (Jacques Thibaut), Nemci (Oskar Fleischer) in drugi.

Skozi stoletja oblikujoči se sestav gruzinske harmonije je docela izviren. Gruzinska harmonija se od tercetnega ustroja v evropski harmoniji (trozvočje in njegove oblike) razlikuje po tem, da ima pretežno kvarto-kvintovsko zgradbo z mnogimi odkloni na nekaterih mestih.

Tako za Gruzijo kakor tudi za druge sovjetske republike je značilen bujni razcvet opernega gledališča. Državno operno in baletno gledališče v Tiflisu je med najboljšimi gledališči Zveze. Njegov repertoar je obširen, zasedba z izvajalci odlična.

Zaharija Paliašvilija imenujejo gruzinskega Glinko. Njegova tri operna dela — veličastna »Absalom i Eteri« po zgodbi narodne legende, ki je sorodna sagi o Tristanu in Isoldi, »Daisi« in »Latavra« so prava enciklopedija gruzinske glasbe. Ta učenec Tanejeva je razvil polifonijski slog gruzinske glasbe in ga pripeljal do popolnosti. Sočasno z njim so delali M. Balančivadze, učenec A. Rubinštejna in Rimskega-Korsakova in avtor v Gruziji zelo priljubljene opere »Dareždan-Cbieri« (»Prekanjena Dareždan«), Arakišvili in cela množica mladih, nadarjenih skladateljev. Opero »Absalom i Eteri« Paliašvilija vprizarjajo z velikanskim uspehom v moskovskem Velikem opernem in baletnem gledališču. Njegovo drugo opero »Daisi« dajejo na odru saratovskega opernega gledališča.

Na dekadi gruzinske nacionalne umetnosti v Moskvi so prikazovali v Gruziji izredno priljubljeno komično opero »Keto in Kote« zgodaj umrlega mladega skladatelja V. Dolidzeja. Ta očarljivo življenjskoradostna opera (po vsebini klasične komedije gruzinskega pisatelja Cagarele »Hanuma«) je skoraj v celoti zgrajena na mestnih popevkih in plesnih napevih starega Tiflisa. V operi je obilica komično stilnih prizorov. Po dekadi se je ta opera pojavila tudi na odru ruskih gledališč in je dosegla velik uspeh.

Glasbeno-izvajajoča kultura gruzinske SSR je bogata z blestečimi talenti. Na dekadi so se odlikovali izvrstni pevci in cela vrsta izrednih virtuofov-instrumentalistov, gojencev tifliškega konservatorija, ki so se izpopolnili tudi na moskovskem in leningrajskem konservatoriju.

Izredno se je razvila v Gruziji kultura mnogoglasnega zborovskega petja, pri katerem se (kakor v Ukrajini in deloma v Beli Rusiji) zborovske kapele in ansambli združujejo z ansambli narodnih instrumentov (po večini lutnjam podobnih instrumentov na ubiranje — čongur in pandur). Med temi ansambli sta posebno pomembna izvrstni državni zbor iz zapadne Gruzije pod taktirko I. Pačkorija in ženski ansambel čonguristik pod vodstvom A. Megrelidzejeve.

Omenili smo že nenavadno veliko bogastvo gruzinskih plesov. Bojni »horumi«, moški ples, ki je razširjen v Guriji in Adžariji, — lični plemiški ples »lekuri«, — komična plesa »bagdaduri« in »kintouri«, — »mtiuli«, ples Abhazcev, Svanov in južnih Osetinov, predstavljajoč pravo tekmovanje v lahkotnosti in nazornih gibih, — »povliuri«, ki ga spremlja ritmično udarjanje na cilindrasti boben »doli«, in obilica drugih občudovanja vrednih plesov so le majhen del tega, kar bi lahko nazvali veliko in v tej panogi edinstveno plastiko-koreografsko kulturo gruzinskega naroda.

Neizmerno je glasbeno bogastvo gruzinske sosede Armenske SSR. Dekada armenske umetnosti v Moskvi v oktobru 1939. leta je imela mogočen uspeh. Njena središčna točka je bila po pravici prekrasna opera armenskega klasika A. Spendiarova »Almast«. To zelo veliko delo, ki po svojem pomenu prav nič ne zaostaja za najboljšimi deli ruskih in zapadnoevropskih klasikov, je pravi biser armenske glasbe.

Učenec Rimskega-Korsakova A. Spendiarov je po svojih nazorih čisto blizu ustvarjalnemu načinu velikih ruskih skladateljev-realistov, ki pripadajo tako imenovanemu »močnemu ozvezdju«. Morda najizčrpnjšo označbo Spendiarova je dal A. Glazunov, ki je pisal o njem: »A. Spendiarov je bil... zelo nadarjen, izviren skladatelj, glasbenik z vzorno izvirno tehniko. Po rodu Armenec si je A. Spendiarov nadel nalogo, dvigniti glasbo svojega naroda na največjo umetniško višino in v tem ustvarjalnem prizadevanju mu ni bilo enakega.

V glasbi A. Spendiarova je čutiti svežino navdiha, prijetni vonj barvitosti, iskrenost in izbranost misli ter popolnost obdelave. Iskreno sem prepričan, da čaka opero »Almast«, ki jo dobro poznam po odlomkih in avtorski izvedbi, zelo velik uspeh, kar bo še bolj razširilo slavo velikega narodnega skladatelja« (iz knjige A. Šaverdjana »A. Spendiarov«, Moskva, »Muzgiz« 1939).

Ni nam mogoče, da bi na tem mestu natančneje govorili o glasbi opere »Almast« ali o glasbi druge armenske opere »Anuš«, ki jo je skladatelj starejšega rodu — Tigranjan sestavil po libretu genialnega armenskega pesnika Ovanesa Tumanjana. »Anuš« je imela prav tako velik uspeh in je dobila visoko oceno pri občinstvu in kritiki.

Ustvarjanje mladih armenskih skladateljev sta na dekadi zastopala opera Aroa Stepanjana »Lusabacin« in balet Arama Hačaturjana »Sčastje« (Sreča).

Opera »Lusabacin« (Svitanje) je napisana po snovi iz državljanske vojne v Armeniji in osvobojenja armenskega naroda. »Lusabacin« je zelo zanimivo delo, ki priča o veliki nadarjenosti in mojstrstvu avtorja in, kar je posebno važno, o njegovi trdni povezanosti z armensko narodno glasbo.

Močno zanimiva je glasba v baletu »Sčastje« Hačaturjana, enega izmed najbolj nadarjenih naših skladateljev-simfonistov. Zastavili bi si pretežko nalogo, če bi hoteli v kratkem sestavku izčrpno orisati armensko glasbeno kulturo, ki je stara več nego dve tisočletji.

Armenski narod, ki je prehodil dolgo in nezaslišano težko zgodovinsko pot, je ohranil velike zaklade svoje stare kulture. Danes se glasbeno ustvarjanje Armenije razvija s silno naglico. Armenski glasbeniki zavzemajo častno mesto med zveznimi glasbeniki vseh narodnosti. Armenski kvartet, ki nosi ime velikega armenskega skladatelja Komitasa in v katerem sodelujejo A. Gabrieljan, N. Balobanjan, M. Terjan in S. Aslamazjan, je prejel prvo nagrado na vsezveznem kvartetnem tekmovanju in uspešno tekmuje tudi s tako pomembnim ansamblom kakor je kvartet, ki se imenuje po A. Glazunovu in je prav dobro znan tudi daleč izven meja Sovjetske zveze.

Med glasbeno najbolj razvitimi narodi na svetu je tudi ukrajinski narod. Ukrajinski jezik, pravijo, je kakor italijanski že po svoji naravi kot nalašč ustvarjen za petje. Pevski folklor Ukrajine je temelj vse ukrajinske vokalne in instrumentalne glasbe.

V življenje je spet priklicana prekrasna ukrajinska klasika, — dela Lysenka in Leontoviča so neprestano na deskah opernega gledališča in na koncertnem odru. Ustvarjalna produktivnost sovjetskih ukrajinskih skladateljev starejšega in mlajšega rodu je zelo pomembna. Hkrati s predstavniki starejšega skladateljskega rodu, simfonisti Revuckim, Ljatošinskim in drugimi, plodovito snujejo v ustvarjanju ukrajinske glasbe mladi.

Pomembnost nove ukrajinske glasbe nikakor ni krajevno omejena. Za kakovost posameznega dela lahko navedemo dejstvo, da se opera Olesja Čiška »Bronenosec Potemkin« (»Oklopnica Potemkin«) vprizarja na vseh zveznih opernih deskah. Isto lahko zatrdimo o simfonijah L. Revuckega in Ljatošinskega, o romancih in pesmih Kozickega itd.

V Ukrajini se uspešno razvija zborovska in koncertno-simfonična kultura. Simfonični orkestri in zborovske kapele so po vseh pomembnih ukrajinskih mestih.

V Ukrajini se kakor v vsej Sovjetski zvezi prebujajo v novo življenje starinske oblike glasbenega udejstvovanja in narodni glasbeni instrumenti. Klasični instrument ukrajinske glasbe — bandura, ki ga je bilo najti v predrevolucijskih letih le še v nekaterih vaseh, preživlja danes vnovič svojo mladost. Ukrajinska lutnja z mnogimi strunami in s svojim melodičnim, zvonkim tonom je doma povsod bodisi kot solistični instrument bodisi v raznovrstnih ansambelskih sestavah. Oživela je spet tudi starodavna umetnost ukrajinskih rapsodov-kobzarov.

Po bogastvu in dovršenosti ustvarjajočega in izvajajočega mojstrstva pa je v Sovjetski zvezi najveljavnejša vélika glasbena kultura ruskega naroda. Kot prva med enakimi nekako spaja v sebi glasbene uspehe in pridobitve narodov ZSSR v teku stoletij. Svetovna pomembnost ruske glasbene kulture je obče znana.

Skrbno ohranjujoč in razvijajoč dediščino genialnih ruskih glasbenikov v preteklosti je sovjetska ruska glasba ustvarila v letih vélike socialistične revolucije dela velike vrednosti. Dela Glinke in Dorgomyžskega, Čajkovskega in Musorgskega, Rimskega-Korsakova in Borodina, Balakireva in Skrjabina, proizvodi sovjetskih ruskih skladateljev Mjaskovskega, Prokofjeva, Šostakoviča, Dzeržinskega, Želobinskega, Vasilenka, Gedikeja, Gliera in drugih so na programu glasbenih gledališč in koncertnih dvoran v vsej deželi.

Posebno na široko pa se je v zadnjih letih razmahnila v Sovjetski zvezi operna in simfonična glasba in sicer v svojih najmonumentalnejših oblikah. Operi mladega, nadarjenega skladatelja Ivana Dzeržinskega »Tihij Don« in »Podnjataja celina« (»Zorana ledina«, po vsebini del našega pisatelja M. Šolohova) sta si priborili trajno mesto na opernih deskah Sovjetske zveze. Znani sta tudi za mejami. V ZSSR zelo poznan je mladi leningrajski skladatelj Želobinskij, avtor oper »Komarinskij mužik« (o kmečkem uporu Ivana Bolotnikova v XVI. stoletju) in »Mat'« (»Mati«, po istoimenskem romanu M. Gorkega); moskovski skladatelji so: Tihon Hrennikov, avtor klavirskega koncerta in opere »V burju« (»Ob viharju«, po romanu »Odinočestvo« — »Osamljenost« pisatelja N. Virta); Dimitrij Kabalevskij, avtor opere »Kola Brjunjon« (po romanu »Colas Breugnon« R. Rollanda); zastopnik starejšega rodu naših glasbenikov Paščenko, mojster zborovskih skladb in avtor oper »Orlinnyj bunt« (»Orlovski upor«) in »Pompadury i pompadurši« (»Pompadurji in Pompadurke«, komična opera na temo velikega ruskega satirika Saltykova-Ščedrina); avtor odličnih romanc, hkrati pa sijajen simfonist in operni skladatelj Jurij Šaporin.

Za naše glasbenike je značilna močna individualizacija ustvarjalne manire.

V panogi simfonične glasbe sočasno in intenzivno delajo A. Mjaskovskij, avtor 19 simfonij in nadaljevalec linije Čajkovskega v ruskem simfoničnem ustvarjanju, in S. Prokofjev, zastopnik ruskega glasbenega modernizma, pa se v zadnjem času vse bolj in bolj približuje realistični šoli; D. Šostakovič, ki je pred kratkim nastopil s svojo V. simfonijo in imel na vseh koncertnih odrih Zveze velikanski uspeh, in Vano Muradeli, mlad simfonist, ki je šele pred nedavnim dovršil konservatorij, a se je že s sijajnim uspehom uveljavil na simfoničnem polju; armenska skladatelja Aro Stepanjan, avtor opere »Lusabacin«, Aram Hačaturjan in cela vrsta drugih. Da si lahko predstavimo vsaj številčni obseg glasbenega ustvarjanja v ZSSR, moramo vzeti v poštev, da samo moskovska in leningrajska zveza naših skladateljev združujeta v svojih vrstah do 300 članov; v zvezo pa se sprejmejo le osebe, ki imajo visoko ustvarjalno kvalifikacijo in so svojo sposobnost že dokazale z lastnimi deli.

Kultura glasbenega izvajanja v Sovjetski zvezi je dosegla svetovno priznanje in sicer po zaslugi zmag naših izvajalcev na mednarodnih tekmovanjih v Varšavi, Varšavi, na Dunaju in v Bruslju.

Goslači David Ojstrah, Boris Goljdštejn, Marina Kozolupova, Mihail Fihtengoljc, pianisti Lev Oborin, Emil Gigeljs, Jakov Flier, Jakov Zak, Roza Tamarina, Nina Emeljanova, očarujoči mladi violončelist Šafran so poznani po vsem svetu. Poleg mladih zmagovalcev na mednarodnih in vsezveznih glasbenih tekmovanjih so v ZSSR zelo znana imena pianistov K. Igumnova, E. Fejnberga, V. Sofroničkega, A. Nejgauza, goslača M. Poljakova, violončelistov A. Štrimerja, V. Voljf-Izraelja, harfenistk V. Dulove, K. Erdelijeve in drugih.

Prav tako mnogo je odličnih ruskih vokalistov. Naj izmed njih omenimo le take blesteče umetnike kakor so A. Neždanova, že v sovjetski dobi proslavljena

V. Barsova, mladi umetniki Preobraženska, Kruglikova, Lemešev, Maksakova, Kozlovskij, Rejzen in mnogi drugi.

Od dirigentov imenujmo simfonista G. Rahlina in S. Mravinskega, operna dirigenta S. Samosuda, umetniškega vodjo moskovskega Velikega gledališča Zveze SSR, in nadarjenega A. Melik-Pašajeva. V Leningradu delujeta znameniti mojster A. Pazovskij, glavni dirigent leningrajskega Opernega in baletnega gledališča Kirova, in B. Hajkin, mlad, nadarjen umetnik, vodja leningrajskega Malega opernega gledališča.

Zelo pomembni so uspehi sovjetskega ruskega baleta. V zadnjih letih so bile odkrite cele zakladnice čudovitih talentov: mlada leningrajska plesalka G. Ulanova, zares genialen talent, T. Večeslova, Vahtang Čabukiani, moskovski plesalki M. Seměnova in O. Lepešinskaja ter plesalci A. Jermolajev, Sulamif in Asaf Messerer — sama mladina v razcvetu moči in talenta.

Slika ne bo popolna, ako mimogrede ne omenimo pojava, ki je značilen le za našo umetnost. Mislimo namreč na silen napredek ljubiteljskega glasbenega udejstvovanja.

Ljubezen do umetnosti je v naši deželi izredno velika; ljudske množice se ne zadovoljujejo več z vlogo gledalcev in poslušalcev. Glasbenikov-ljubiteljev so v naši deželi našli na sto in sto tisoče; združeni so v več nego 60 tisoč krožkov, studiev, klubskih ansamblov itd. Ta, po razmahu doslej nezaslišani napredek ima najvažnejšo vlogo v razvijanju glasbene kulture ljudskih množic. Toda razen svoje osnovne naloge — široke propagande glasbenega znanja postaja ljubiteljsko glasbeno udejstvovanje iz leta v leto pomembnejši činitelj v razvoju poklicne umetnosti. Iz njega izhajajo številni kadri poklicnih pevcev in izvajajočih glasbenikov. V vrste poklicnih glasbenikov stopajo ne le posamezni nadarjeni ljubitelji glasbe, marveč celi kolektivi, ki so pogosto na zelo veliki umetniški višini.

Prelep dokaz umetniške rasti množičnega samoudejstvovanja je evropsko proslavljeni »Z redom Rdeče zastave odlikovani pevski in plesni ansambel rdeče armade Zveze SSR«, ki ga vodi skladatelj in dirigent A. Aleksandrov. Ta veličastni kolektiv je nastal iz lastne izpodbude rdečearmejcev.

Lahko rečemo, da se v Sovjetski zvezi obnavljajo plemenite tradicije prosvetljenega glasbenega ljubiteljstva one dobe, v kateri je Boccherini posvečal svoje kvartete »ai veri diletanti e conoscitori della musica« (resničnim ljubiteljem in poznavalcem glasbe). Toda ljubitelji, ki je zanje vedel Boccherini, so tvorili le ozek krog muzicirajoče aristokracije, ljubitelji pa, ki jih poznamo v Sovjetski zvezi, so milijoni ljudskih množic.

MIHAIL ŠOLOHOV

V. GOFFENŠEFER — R. BOR

Njegovo ime je postalo znano, ko je izšla prva knjiga »Tihega Dona«. To je bilo leta 1928. Šolohovu je bilo tedaj 23 let.

Čitatelj je takoj spoznal v avtorju romana nadarjenega umetnika in si je prizadeval, da bi zvedel, kdo je, odkod je prišel, ali je že kdaj prej pisal. Podatki o Šolohovu so bili zelo skopi. Da, pisal je in priobčeval. V nekaj letih pred izidom »Tihega Dona« je izšlo več knjig Šolohova. Bile so to posamične povesti ali zbirke povesti.